

ЗАСНОВНИКИ

Державна установа «Український інститут стратегічних досліджень Міністерства охорони здоров'я України»
Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»
Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»

Головний редактор – Миронюк І.С.
Заступник головного редактора – Слабкий Г.О.
Відповідальні редактори – Брич В.В., Ситенко О.Р.
Секретаріат – Белікова І.В. (Полтава), Бутенко І.В. (Київ), Гуцол І.Я. (Ужгород),
Білак-Лук'янчук В.Й. (Ужгород), Кабацій Н.О. (Ужгород), Левко Л.В. (Ужгород)
Інформаційний супровід та підтримка – Кривенко Є.М.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Афанасьєв С.М. Васильєв К.К. Вежновець Т.А. Горачук В.В.	Грузєва Т.С. Децик О.З. Ковальова О.М. Короп О.А.	Лехан В.М. Любінець О.В. Матюха Л.Ф. Медведовська Н.В.	Овоц А. Одинець Т.С. Рачкевич Д. Сигіт К.	Сміянов В.А. Урбаніак М. Шатило В.Й. Юсунов Ш.А.
---	--	---	--	---

РЕДАКЦІЙНА РАДА

Алипова О.Є. (Запоріжжя, Україна), Беловічкова М. (Братислава, Словаччина), Ванцак П. (Братислава, Словаччина),
Гойда Н.Г. (Київ, Україна), Голованова І.А. (Полтава, Україна), Голубчиков М.В. (Київ, Україна), Жарова І.О. (Київ, Україна),
Жилка Н.Я. (Київ, Україна), Клименко В.І. (Запоріжжя, Україна), Лашкул З.В. (Запоріжжя, Україна),
Лемко І.С. (Ужгород, Україна), Михалюк Є.Л. (Запоріжжя, Україна), Моїсєнко Р.О. (Київ, Україна),
Нагорна А.М. (Київ, Україна), Ніканоров О.К. (Київ, Україна), Огнев В.А. (Харків, Україна), Парій В.Д. (Київ, Україна),
Рогач І.М. (Ужгород, Україна), Толстанов О.К. (Київ, Україна), Чепелевська Л.А. (Київ, Україна)

Журнал включено до категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України за медичними спеціальностями –
222, 223, 227, 229 (наказ Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020 р. № 886).
Видання індексується BASE (Bielefeld Academic Search Engine), CrossRef, Google Scholar та «Україніка наукова».

Вебсайт журналу
healty-nation.uzhnu.edu.ua

Рекомендовано до друку
Редакційно-видавничою радою ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (протокол №8 від 15 листопада 2022 р.)
Вченою радою ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (протокол №10 від 21 листопада 2022 р.)

Редакція
02099, пров. Волго-Донський, 3, м. Київ, Україна
Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 21116-10916ПП від 24.12.2014 р.
Підписано до друку 22 листопада 2022 р. Загальний наклад 100 прим. Зам. № 4125

Видавець
Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»
88000, пл. Народна, 3, м. Ужгород, Україна

Видавник
«СПД ФО «Коломїцин В.Ю.»
Свідоцтво про державну реєстрацію В02 № 257914 від 09.12.2002 р.

Надруковано у МВЦ «Медінформ»
03179, вул. Котельникова, 95, м. Київ, Україна, тел./факс (044) 501-35-69
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 1194 від 15.01.2003 р.

Усі статті рецензовані. Відповідальність за достовірність фактів та інших відомостей у публікаціях несуть автори.
Цілковите або часткове розмноження в будь-який спосіб матеріалів, опублікованих у цьому виданні,
допускається лише з письмового дозволу редакції.

DOI 10.24144/2077-6594.4.1.2022.277063
УДК 614.23:616-005:614.252.2:378.09.009.12

Миронюк І.С., Погоріляк Р.Ю.

Розвиток науки про комунікації в охороні здоров'я України: аналітичний огляд

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
м. Ужгород, Україна

Myronyuk I.S., Pohorilyak R.Yu.

Evolution of communication science in public health of Ukraine: analytical review

Uzhhorod National University,
Uzhhorod, Ukraine

ivan.mironyuk@gmail.com

Вступ

Одним з важливих наукових напрямів сфери охорони здоров'я, що почав набувати розвитку в Україні на початку 2010-х років є комунікація. Почасти цей процес був ініційований розвитком напрямку комунікацій на рівні Європейського Бюро ВООЗ (зокрема появою таких методичних рекомендацій як [1-4] тощо), почасті – технологічним стрибком, завдяки якому можливості мобільного інтернету (і відповідно – електронного та мобільного здоров'я, соціальних мереж) стали доступними значно більшій кількості населення [5]. В Україні істотним поштовом для наукового опрацювання напрямку став початок системної розбудови системи громадського здоров'я, яке однією зі своїх десяти оперативних функцій мало інформаційно-роз'яснювальну діяльність, комунікацію та соціальну мобілізацію в інтересах здоров'я [6].

Метою пропонованої статті є аналіз наукових публікацій українських вчених за 2010-2022 рр. за тематикою комунікацій в охороні здоров'я.

Матеріали та методи

Проаналізовані електронний каталог Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, сайти наукових фахових видань за спеціальностями «соціальна медицина» та «громадське здоров'я», інституційні репозитарії закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку магістрів за спеціальностями «медицина» або «громадське здоров'я», проведений пошук у наукометричній базі Scopus. Для подальшого аналізу були обрані наукові публікації, що відповідають пошуковому запиту «комунікації / інформаційно-комунікаційні технології / адвокація» та водночас розглядають ці питання у зв'язку з функціонуванням сфери охорони здоров'я.

Результати дослідження та їх обговорення

За тематикою аналізовані публікації можна розділити на:

1. Публікації, що відображають концептуальні підходи до сфери комунікації [6-10];

2. Публікації, що розглядають комунікаційні механізми для подолання окремих проблем системи охорони здоров'я, зокрема у сфері фізичної реабілітації, неінфекційних захворювань, вакцинації тощо [10-15];

3. Публікації, що відображають проблематику підготовки медичних кадрів за напрямом комунікації та його безперервного професійного розвитку [16-20].

У працях [6,9,18,21,22] надається загальне бачення місця і ролі комунікацій у системі громадського здоров'я, визначаються основні проблемні місця та сфери потенційного удосконалення: зокрема, підвищення поінформованості населення про ризики виникнення захворювань, недостатня готовність працівників сфери охорони здоров'я до здійснення комунікації як при безпосередньому спілкуванні з пацієнтом, так і для взаємодії з групами комунікаційного впливу та населенням в цілому. Важливим у розбудові комунікаційного апарату є адекватна управлінська підтримка, що передбачає зокрема контроль якості пропонованих інтервенцій [23], впровадження доказових підходів до їх розробки [24] та посилення спроможності закладів охорони здоров'я у сфері інформаційних технологій, зокрема коли йдеться про забезпеченість комп'ютерним обладнанням [26].

Окремої уваги потребує налагодження внутрішньої комунікації між різними учасниками системи охорони здоров'я [18]. На важливості своєчасного та повного обміну інформацією між членами команд реагування на надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я було наголошено у звіті місії ВООЗ за результатами спільного зовнішнього оцінювання [19]. Створення та налагодження ефективної комунікативної політики у галузі є запорукою прихильності всіх груп учасників до процесу реформування, а отже – ефективності впроваджуваних змін [29].

На відміну від країн Європейського Союзу, де більш вивченою є сфера комунікації під час спалахів інфекційних хвороб [3,4,27], в Україні увага дослідників частіше була спрямована на використання інформаційно-комунікаційних технологій на рівні первинної медико-

санітарної допомоги [28-30]; розбудові системи фізичної реабілітації [14,31]; протидії неінфекційним захворюванням та їх детермінантам [12,13,24]. Важливим аспектом у розробці комунікаційних програм визначаються культурні та соціальні чинники [28-30], зокрема фах, освітній рівень, традиції в сім'ї тощо. Врахування цієї групи чинників дозволяє створювати орієнтовані на спільноту інтервенції, що враховують особливості їхньої мотиваційної сфери, властиві тим чи інших груп населення обмеження та ресурси.

Третім напрямом досліджень стала розбудова кадрового потенціалу України: йдеться про удосконалення підготовки студентів медичних спеціальностей [19,20], зокрема і підвищення їхньої обізнаності про ризики для здоров'я [11], розбудову ефективної системи безперервного професійного розвитку [17], а також налагодження системної підготовки фахівців громадського здоров'я [8,32,35]. Важливим завданням залишається ефективне поширення даних наукових розробок та досліджень як серед фахівців-практиків галузі, так і серед широких верств населення [35].

Аналіз згаданих наукових публікацій свідчить, що в Україні формується низка дослідницьких осередків з вивчення напряму комунікацій в охороні здоров'я. Сфери наукових інтересів згаданих колективів не охоплюють всі нагальні для України проблеми, але можуть забезпечити істотний прогрес у подоланні або мінімізації багатьох з них. Зокрема критично важливими на сучасному етапі є налагодження ефективної реабілітаційної допомоги пораненим, мінімізація та сповільнення поширення неінфекційних захворювань та їх детермінант, розбудова

ефективної підготовки кадрів для клінічної ланки та сфери громадського здоров'я, налагодження дієвої внутрішньої міжсекторальної комунікації для швидкого реагування у разі виникнення надзвичайних ситуацій та забезпечення високої ефективності роботи системи у міжкризовий період.

Перспективи подальших досліджень стосуються розробки доказових підходів та оцінки ефективності комунікаційних програм, здійсненні картування території України для забезпечення цільової комунікації на рівні окремих громад.

Висновки

Проаналізовані 33 наукові праці українських вчених опубліковані з 2010 по 2022 рік за напрямом комунікації в охороні здоров'я. Встановлено, що основними напрямами публікацій були 1) праці, що відображають концептуальні підходи до сфери комунікації 2) праці, що розглядають комунікаційні механізми для подолання окремих проблем системи охорони здоров'я, такі як фізична реабілітація, неінфекційні захворювання, вакцинація тощо 3) праці, що відображають проблематику підготовки медичних кадрів.

За результатами здійсненого аналізу можна констатувати, що в Україні формується низка дослідницьких осередків з вивчення напряму комунікацій в охороні здоров'я, які можуть забезпечити істотний прогрес у подоланні або мінімізації критично важливих на сучасному етапі проблем галузі охорони здоров'я.

Література

1. WHO. Part 1: Guidance Document On Characterizing And Communicating Uncertainty In Exposure Assessment. Geneva; 2008.
2. World Health Organization. From Burden to "Best Buys": Reducing the Economic Impact of Non-Communicable Diseases in Low- and Middle-Income Countries. Cologne/Geneva; 2011.
3. World Health Organization. World Health Organization Outbreak Communication Planning Guide. Geneva; 2008.
4. World Health Organization. World Health Organization. [Online].; 2017. Available from: <https://www.who.int/mediacentre/communication-framework.pdf>.
5. World Health Organization. Global difusion of eHealth: making universal health coverage achievable. Geneva; 2016.
6. Слабкий Г.О., Миронюк В.І., Качала Л.О. Система громадського здоров'я: бачення ВООЗ. Основні оперативні функції громадського здоров'я та їх зміст. Україна. Здоров'я нації. 2017; р. 24-31.
7. Грузева Т.С., Литвинова Л.О., Гречишкіна Н.В., Донік О.М., Іншакова Г.В. Питання комунікативних компетенцій у підготовці фахівців громадського здоров'я. Медична освіта. 2018;(2).
8. Грузева Т.С., Гречишкіна Н.В., Литвинова Л.О. Громадське здоров'я (public health) як нова спеціальність: сучасні підходи до викладання (на прикладі Дебреценського університету, Угорщина). Україна. Здоров'я нації. 2017; р. 166-172.
9. Знаменська М.А. Медико-соціальне обґрунтування системи комунікацій в охороні здоров'я : автореферат дис.. д-ра мед. наук : 14.02.03 – соціальна медицина Київ: М-во охорони здоров'я України, Нац. мед. акад. післядипл. освіти ім. П. Л. Шупика; 2016.
10. Булавінова К.О., Децик О.З., Ціхонь З.О. Роль комунікаційних стратегій у системі громадського здоров'я України. Україна. Здоров'я нації. 2018;(3): р. 6-10.
11. Balashov K.V., Slabkiy G.O., Hulchiy O.P., Zakharova N.M., Turianytsia S.M. Relationships Between The Source Of Health Information And The Behavior Of Mothers Of Children Under 5 Years Old: Cross-Sectional Study Analysis. Wiad Lek. 2021;(74(3 cz 2)): р. 630-635.

12. Brych V.V., Dudash H.V., Bilak-Lukyanchuk V.Y., Dub M.M., Hutsol I.Y. Evaluation Results Of The Use Of Modern Internet Sources By The Students Of Vocational Education Institutions For The Formation Of Health Awareness. *Wiadomości Lekarskie*. 2021;: p. 1061-1064.
13. Балашов К.В., Слабкий Г.О., Гульчій О.П., Захарова Н.М. Концептуальна рамка психографічних досліджень у сфері профілактики неінфекційних захворювань. *УКР. МЕД. ЧАСОПИС*. 2020 Ост.
14. Dub M.M., Brych V.V. Opportunities for using information and communication channels for adiposity prevention among women. *Україна. Здоров'я нації*. 2021;(2(64)): p. 25-8.
15. Шинкарук О., Імас Є., Денисова Л., Костюкевич В. Вплив інформаційно-комунікаційних технологій на фізичне та психічне здоров'я людини. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2018; (2): p. 13-24.
16. Лінніков С.В., Миронюк І.С. Особливості проведення комунікаційних кампаній, спрямованих на вразливі групи населення. *Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України*. 2022;(3 (93)): p. 29-34.
17. Погоріляк Р.Ю. Медико-соціальне обґрунтування оптимізованої системи підготовки керівних кадрів охорони здоров'я на регіональному рівні : дис.. д-ра мед. наук : 14.02.03 – Соціальна медицина. Київ; 2019.
18. Вороненко Ю.В., Гульчій О.П., Харченко Н.В., Захарова Н.М., Балашов К.В. Доказово побудована комунікація: необхідна передумова управління безперервним професійним розвитком. *Український медичний часопис*. 2020.
19. Знаменська М.А., Слабкий Г.О., Знаменська Т.К. Комунікації в охороні здоров'я Київ; 2019.
20. Балашов К., Шевченко Л., Захарова Н., Туряниця С., Пасенко М., Цехмістер Я., et al. Підготовка майбутніх лікарів з комунікацій: від зв'язного мовлення до управління та лідерства в галузі. *Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України*. 2022; 1: p. 55-63.
21. Пасієшвілі Л.М., Заздравнов А.А. Комунікаційна компетентність сімейного лікаря – від інтернатури до повсякденної практичної діяльності. *Семейная медицина*. 2019;(3): p. 31-33.
22. Знаменська М.А., Слабкий Г.О. Концептуальна модель комунікацій в охороні здоров'я. *ScienceRise*. 2015.
23. Кривенко Є.М., Ситенко О.Р. Роль комунікації та PR-технологій у взаємодії галузі охорони здоров'я і громадськості. *Україна. Здоров'я нації*. 2013;(4): p. 101-105.
24. Лінніков С.В., Миронюк І.С. До питання оцінки ефективності інформаційно-комунікаційних кампаній у системі громадського здоров'я. *Україна. Здоров'я нації*. 2022;(3 (69)): p. 5-11.
25. Hulchiy O., Slabkiy G., Balashov K. Evidence-based approaches to communication of non-communicable diseases risks in Ukraine: identification of channels. *Україна. Здоров'я нації*. 2020; 2(3).
26. Знаменська М.А., Слабкий Г.О. Інформатизація закладів охорони здоров'я як основа ефективних комунікацій в системі охорони здоров'я. *Медична інформатика та інженерія*. 2015;(2): p. 85-88.
27. Короткий О.В. Вивчення поінформованості лікаря первинної ланки відносно якості надання медичної допомоги, дослідження його комунікацій з іншими об'єктами сфери охорони здоров'я (за даними соціологічного дослідження). *Україна. Здоров'я нації*. 2017;(4(1)): p. 87-94.
28. World Health Organization. Спільне зовнішнє оцінювання ключових спроможностей України у рамках ММСП. Звіт місією 29 листопада – 3 грудня 2021 р. Geneva; 2022.
29. Знаменська М.А. Комунікативна політика як ефективний засіб реформування системи охорони здоров'я. *Україна. Здоров'я нації*. 2014;(1): p. 78-83.
30. World Health Organization. Outbreak Communication: The Goal, Strategies and Controversies: Evidence and Experience (DRAFT). [Online]. Available from: <http://www.psandman.com/articles/OCBD-1.pdf>.
31. Знаменська М.А. Комунікації в практиці сімейного лікаря. *Україна. Здоров'я нації*. 2015;(1): p. 122-125.
32. Дудаш Г.В. Інформативно-комунікативні технології в профілактичній діяльності системи охорони здоров'я. *Економіка і право охорони здоров'я*. 2020;(№ 2 (12)).
33. Сміянов В.А., Дрига Н.О. Перспективи впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних систем на рівні первинної медико-санітарної допомоги. *Україна. Здоров'я нації*. 2019;(1): p. 159-166.
34. Брич В.В., Ходаковська Н.Ю. Готовність фахівців із реабілітації до використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для забезпечення безперервної реабілітаційної допомоги пацієнтам із травмами. *Український медичний часопис*. 2021;(III-IV): p. 142.
35. Гржибовський Я.Л., Миронюк І.С., Любінець О.В. Здоров'я людини та індивідуальні чинники впливу (дослідження за результатами опитування лікарів). *Acta Medica Leopoliensia*. 2019;(XXV. 1): p. 68-75.
36. Smiyanov V.A., Kurganskaya V.O., Smiyanova O.I., Druga N.O. Громадське здоров'я і поведінкова економіка. *Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України*. 2019;(2): p. 33-39.
37. Балашов К. Громадське здоров'я та культура: точки дотику. In *Modern science: problems and innovations. Abstracts of the 3rd International scientific and practical conference.*; 2020; Stockholm: SSPG Publish. p. 74-79.
38. Слабкий Г.О., Шафранський В.В., Миронюк І.С., Качала Л.О., Ратаніна О.М. Інформаційно-роз'яснювальна діяльність, комунікація та соціальна мобілізація в інтересах здоров'я населення в рамках системи громадського здоров'я. *Україна. Здоров'я нації*. 2017; 3: p. 246-254.

39. Вороненко Ю.В., Зозуля І.С., Косаковський А.Л., Гош Р.І., Смаглюк О.Є., Козаченко Н.В. Засоби наукової комунікації академії щодо впровадження інноваційних технологій в практичну охорону здоров'я. Повідомлення 1. Збірник наукових праць співробітників НМАПО ім. П. Л. Шупика. 2015;(24(5)): p. 5-13.
40. Кривенко Є.М., Ситенко О.Р. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій в охороні здоров'я України в умовах реформування (огляд літератури). Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. 2013;(3): p. 50-54.

References

1. WHO. Part 1: Guidance Document On Characterizing And Communicating Uncertainty In Exposure Assessment. Geneva; 2008.
2. World Health Organization. From Burden to "Best Buys": Reducing the Economic Impact of Non-Communicable Diseases in Low- and Middle-Income Countries. Cologny/Geneva; 2011.
3. World Health Organization. World Health Organization Outbreak Communication Planning Guide. Geneva; 2008.
4. World Health Organization. World Health Organization. [Online].; 2017. Available from: <https://www.who.int/mediacentre/communication-framework.pdf>.
5. World Health Organization. Global diffusion of eHealth: making universal health coverage achievable. Geneva; 2016.
6. Slabkyi H.O., Myroniuk V.I., Kachala L.O.. Systema hromadskoho zdorovia: bachennia Vsesvitnoi orhanizatsii okhorony zdorovia. Osnovni operatyvni funktsii hromadskoho zdorovia ta yikh zmist. Ukraina. Zdorovia natsii. 2017: p. 24-31.
7. Hruzieva T.S., Lytvynova L.O., Hrechyshkina N.V., Donik O.M., Inshakova H.V. Pytannia komunikatyvnykh kompetentsii u pidhotovtsi fakhivtsiv hromadskoho zdorovia. Medychna osvita. 2018;(2).
8. Hruzieva T.S., Hrechyshkina N.V., Lytvynova L.O. Hromadske zdorovia (public health) yak nova spetsialnist: suchasni pidkhody do vykladannia (na prykladi Debretsenkoho universytetu, Uhorshchyna). Ukraina. Zdorovia natsii. 2017: p. 166-172.
9. Znamenska M.A. Medyko-sotsialne obhruntuvannia systemy komunikatsii v okhoroni zdorovia : avtoreferat dys.. d-ra med. nauk : 14.02.03 – sotsialna medytsyna Kyiv: M-vo okhorony zdorovia Ukrainy, Nats. med. akad. pisladypl. osvity im. P. L. Shupyka; 2016.
10. Bulavinova K.O., Detsyk O.Z., Tsikhon Z.O. Rol komunikatsiinykh stratehii u systemi hromadskoho zdorovia Ukrainy. Ukraina. Zdorovia natsii. 2018;(3): p. 6-10.
11. Balashov K.V., Slabkiy G.O., Hulchii O.P., Zakharova N.M., Turianytsia S.M. Relationships Between The Source Of Health Information And The Behavior Of Mothers Of Children Under 5 Years Old: Cross-Sectional Study Analysis. Wiad Lek. 2021;(74(3 cz 2)): p. 630-635.
12. Brych V.V., Dudash H.V., Bilak-Lukyanchuk V.Y., Dub M.M., Hutsol I.Y. Evaluation Results Of The Use Of Modern Internet Sources By The Students Of Vocational Education Institutions For The Formation Of Health Awareness. Wiadomości Lekarskie. 2021;: p. 1061-1064.
13. Balashov K.V., Slabkyi H.O., Hulchii O.P., Zakharova N.M. Kontseptualna ramka psykhhografichnykh doslidzen u sferi profilaktyky neinfektsiinykh zakhvoriuvan. UKR. MED. ChASOPYS. 2020 Oct.
14. Dub M.M., Brych V.V. Opportunities for using information and communication channels for adiposity prevention among women. Ukraina. Zdorovia natsii. 2021;(2(64)): p. 25-8.
15. Shynkaruk O., Imas Ye., Denysova L., Kostiukevych V. Vplyv informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii na fizychnu ta psykhhichnu zdorovia liudyny. Fizychnu vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi. 2018;(2): p. 13-24.
16. Linnikov S.V., Myroniuk I.S. Osoblyvosti provedennia komunikatsiinykh kampanii, spriamovanykh na vrazlyvi hrupy naselennia. Visnyk sotsialnoi hihiieny ta orhanizatsii okhorony zdorovia Ukrainy. 2022;(3 (93)): p. 29-34.
17. Pohoriliak R.Iu. Medyko-sotsialne obgruntuvannia optymizovanoi systemy pidhotovky kerivnykh kadriv okhorony zdorovia na rehionalnomu rivni : dys.. d-ra med. nauk : 14.02.03 – Sotsialna medytsyna. Kyiv; 2019.
18. Voronenko Yu.V., Hulchii O.P., Kharchenko N.V., Zakharova N.M., Balashov K.V. Dokazovo pobudovana komunikatsiia: neobkhidna peredumova upravlinnia bezperervnym profesiinym rozvytkom. Ukrainyskyi medychnyi chasopys. 2020.
19. Znamenska M.A., Slabkyi H.O., Znamenska T.K. Komunikatsii v okhoroni zdorovia Kyiv; 2019.
20. Balashov K., Shevchenko L., Zakharova N., Turianytsia S., Pasenko M., Tsekhmister Ya., et al. Pidhotovka maibutnykh likariv z komunikatsii: vid zviaznoho movlennia do upravlinnia ta liderstva v haluzi. Visnyk sotsialnoi hihiieny ta orhanizatsii okhorony zdorovia Ukrainy. 2022; 1: p. 55-63.
21. Pasiieshvili L.M., Zazdravnov A.A. Komunikatsiina kompetentnist simeinoho likaria – vid internatury do povsiakdennoi praktychnoi diialnosti. Semeinaia medytsyna. 2019;(3): p. 31-33.
22. Znamenska M.A., Slabkyi H.O. Kontseptualna model komunikatsii v okhoroni zdorovia. ScienceRise. 2015.
23. Kryvenko Ye.M., Sytenko O.R. Rol komunikatsii ta PR-tekhnolohii u vzaiemodii haluzi okhorony zdorovia i hromadskosti. Ukraina. Zdorovia natsii. 2013;(4): p. 101-105.

24. Linnikov S.V., Myroniuk I.S. Do pytannia otsinky efektyvnosti informatsiino-komunikatsiinykh kampanii u systemi hromadskoho zdorovia. Ukraina. Zdorovia natsii. 2022;(3 (69)): p. 5-11.
25. Hulchiy O., Slabkiy G., Balashov K. Evidence-based approaches to communication of non-communicable diseases risks in Ukraine: identification of channels. Ukraina. Zdorovia natsii. 2020; 2(3).
26. Znamenska M.A., Slabkiy H.O. Informatyzatsiia zakladiv okhorony zdorovia yak osnova efektyvnykh komunikatsii v systemi okhorony zdorovia. Medychna informatyka ta inzheneriia. 2015;(2): p. 85-88.
27. Korotkiy O.V. Vychennia poinformovanosti likaria pervynnoi lanky vidnosno yakosti nadannia medychnoi dopomohy, doslidzhennia yoho komunikatsii z inshymy ob'ektyamy sfery okhorony zdorovia (za danymy sotsiolohichnoho doslidzhennia). Ukraina. Zdorovia natsii. 2017;(4(1)): p. 87-94.
28. World Health Organization. Spilne zovnishnie otsiniuvannia kluchovykh spromozhnosti Ukrainy u ramkakh MMSP. Zvit misiui 29 lystopada – 3 hrudnia 2021 r. Geneva.; 2022.
29. Znamenska M.A. Komunikatyvna polityka yak efektyvnyi zasib reformuvannia systemy okhorony zdorovia. Ukraina. Zdorovia natsii. 2014;(1): p. 78-83.
30. World Health Organization. Outbreak Communication: The Goal, Strategies and Controversies: Evidence and Experience (DRAFT). [Online]. Available from: <http://www.psandman.com/articles/OCBD-1.pdf>.
31. Znamenska M.A. Komunikatsii v praktytsi simeinoho likaria. Ukraina. Zdorovia natsii. 2015;(1): p. 122-125.
32. Dudash H.V. Informatyvno-komunikatyvni tekhnologii v profilaktychnii diialnosti systemy okhorony zdorovia. Ekonomika i pravo okhorony zdorovia. 2020;(№ 2 (12)).
33. Smiiianov V.A., Dryha N.O. Perspektyvy vprovadzhennia suchasnykh informatsiino-komunikatsiinykh system na rivni pervynnoi medyko-sanitarnoi dopomohy. Ukraina. Zdorovia natsii. 2019;(1): p. 159-166.
34. Brych V.V., Khodakovska N.Iu. Hotovnist fakhivtsiv iz reabilitatsii do vykorystannia suchasnykh informatsiino-komunikatsiinykh tekhnologii dlia zabezpechennia bezperervnoi reabilitatsiinoi dopomohy patsientam iz travmamy. Ukrainskyi medychnyi chasopys. 2021;(III-IV): p. 142.
35. Hrzhybovskiy Ya.L., Myroniuk I.S., Liubinets O.V. Zdorovia liudyny ta individualni chynnyky vplyvu (doslidzhennia za rezultaty opytuvannia likariv). Acta Medica Leopoliensia. 2019;(XXV. 1): p. 68-75.
36. Smiiyanov V.A., Kurganskaya V.O., Smiiyanova O.I., Dryha N.O. Hromadske zdorovia i povedinkova ekonomika. Visnyk sotsialnoi hihiieny ta orhanizatsii okhorony zdorovia Ukrainy. 2019;(2): p. 33-39.
37. Balashov K. Hromadske zdorovia ta kultura: tochky dotyku. In Modern science: problems and innovations. Abstracts of the 3rd International scientific and practical conference.; 2020; Stockholm: SSPG Publish. p. 74-79.
38. Slabkiy H.O., Shafranskiy V.V., Myroniuk I.S., Kachala L.O., Ratanina O.M. Informatsiino-roziasniuvalna diialnist, komunikatsiia ta sotsialna mobilizatsiia v interesakh zdorovia naseleння v ramkakh systemy hromadskoho zdorovia. Ukraina. Zdorovia natsii. 2017; 3: p. 246-254.
39. Voronenko Yu.V., Zozulia I.S., Kosakovskiy A.L., Hosh R.I., Smahliuk O.Ie., Kozachenko N.V. Zasoby naukovi komunikatsii akademii shchodo vprovadzhennia innovatsiinykh tekhnologii v praktychnu okhoronu zdorovia. Povidomlennia 1. Zbirnyk naukovykh prats spivrobotnykiv NMAPO im. P. L. Shupyka. 2015;(24(5)): p. 5-13.
40. Kryvenko Ye.M., Sytenko O.R. Rozvytok informatsiino-komunikatsiinykh tekhnologii v okhoroni zdorovia Ukrainy v umovakh reformuvannia (ohliad literatury). Visnyk sotsialnoi hihiieny ta orhanizatsii okhorony zdorovia Ukrainy. 2013;(3): p. 50-54.

Дата надходження рукопису до редакції: 02.11.2022 р.

Мета: аналіз наукових публікацій українських вчених за 2010-2022 рр. за тематикою комунікацій в охороні здоров'я.

Матеріали та методи. Проаналізовані електронний каталог Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, сайти наукових фахових видань за спеціальностями «соціальна медицина» та «громадське здоров'я», інституційні репозитарії закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку магістрів за спеціальностями «медицина» або «громадське здоров'я», проведений пошук у наукометричній базі Scopus. Для подальшого аналізу були обрані наукові публікації, що відповідають пошуковому запиту «комунікації / інформаційно-комунікаційні технології / адвокація» та водночас розглядають ці питання у зв'язку з функціонуванням сфери охорони здоров'я.

Результати. Проаналізовані 33 наукові праці українських вчених опубліковані з 2010 по 2022 рік за напрямом комунікації в охороні здоров'я. Встановлено, що основними напрямками публікацій були 1) праці, що відображають концептуальні підходи до сфери комунікації 2) праці, що розглядають комунікаційні механізми для подолання окремих проблем системи охорони здоров'я, такі як фізична реабілітація, неінфекційні захворювання, вакцинація тощо 3) праці, що відображають проблематику підготовки медичних кадрів.

Висновки. За результатами здійсненого аналізу можна констатувати, що в Україні формується низка дослідницьких осередків з вивчення напрямку комунікацій в охороні здоров'я, які можуть забезпечити істотний прогрес у подоланні або мінімізації критично важливих на сучасному етапі проблем галузі охорони здоров'я.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, громадське здоров'я, ефективність, медичні кадри, модифікація поведінки.

Aim: to analyze the scientific publications of Ukrainian scientists for 2010-2022 years on the topic of communications in health care.

Materials and methods: to identify relevant research projects electronic search will be conducted in the web catalog of the Vernadsky National Library of Ukraine, sites of scientific journals in the specialties "Social Medicine" and "Public Health", institutional repositories of higher education institutions that are training masters in the specialties "Medicine" or "Public Health", the Scopus database. Scientific publications were selected for further analysis, which corresponds to the search "Communication / Information and Communication Technologies / Advocacy" and at the same time consider these issues in connection with the functioning of the health care system.

Results. 33 scientific works of Ukrainian scientists have been analyzed and written from 2010 to 2022 in the field of communication in health care. It is established that the main areas of publications were 1) works that reflect conceptual approaches to the sphere of communication 2) works that consider communication mechanisms to overcome certain problems of the health care system, such as physical rehabilitation, non-communicable diseases, vaccination, etc. 3) works reflecting the problems of training of medical personnel.

Conclusions. According to the results of the analysis, it can be stated that in Ukraine are a number of research centers in the field of communications in health care, which can ensure significant progress in overcoming or minimizing critically important issues of health care at the present time.

Key words: information and communication technologies, public health, efficiency, medical personnel, modification of behavior.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Conflicts of interest: absent.

Відомості про авторів

Миролюк Іван Святославович – д.мед.н., професор, проректор з наукової роботи, професор кафедри наук про здоров'я Ужгородського національного університету.

Погоріляк Рената Юрївна – д.мед.н., професор, завідувач кафедри громадського здоров'я та суспільних дисциплін Ужгородського національного університету.